

Аналіз науково-методичного апарату визначення можливостей формувань ракетних військ і артилерії

Резюме. Стаття присвячена аналізу існуючого науково-методичного апарату оцінки можливостей військового формування, визначенню найбільш перспективних підходів, які дозволять врахувати існуючі виклики до бойового застосування військових формувань, зокрема такі, як неможливість адекватно визначити рівень “бойового потенціалу”, неврахування взаємовпливу загально-операційних властивостей сил і засобів ракетних військ і артилерії, нівелювання особливостей вогневих засобів та боєприпасів.

Ключові слова: науково-методичний апарат; можливості військових формувань; ракетні війська і артилерія.

Постановка проблеми. Незважаючи на тенденції перебігу сучасних збройних конфліктів, зокрема: швидкоплинність бойових зіткнень, високу маневреність збройних формувань, підвищення рівня захищеності та маскуванню підрозділів, застосування ракетних військ і артилерії (РВіА) залишається одним з основних чинників досягнення успіху. Результати аналізу бойового застосування РВіА [1-4] свідчать, що своєчасне врахування нових чинників, можливе лише при повному усвідомленні та максимальній реалізації можливостей сил і засобів РВіА. Однак існуючі підходи до визначення можливостей РВіА на практиці відповідають рівню, в кращому випадку, кінця минулого сторіччя [4].

Результати аналізу бойового застосування РВіА в останніх збройних конфліктах [5-6] свідчать про низку чинників, які суттєво знижують ступінь реалізації можливостей сил і засобів РВіА. До таких чинників відносяться: неможливість адекватно визначити рівень “бойового потенціалу”, особливо незаконних збройних формувань, неврахування взаємовпливу загально-операційних властивостей сил і засобів РВіА, нівелювання особливостей вогневих засобів та боєприпасів під час загального планування бойового застосування РВіА в наслідок приведення до розрахункових вогневих засобів (РВЗ) та розрахункових боєприпасів (РБ).

Таким чином, чинники, що впливають на бойове застосування РВіА обумовлюють необхідність суттєвого аналізу науково-методичного апарату визначення можливостей РВіА для подальшого його удосконалення.

Ступінь розробленості проблеми. Існуючий стан воєнного мистецтва з означених питань обумовлює підвищення зацікавленості

ними як щодо визначення можливостей загальновійськових формувань [7-9], так і формувань РВіА [10-11]. Однак ці дослідження, як правило, носять фрагментарний характер, пов'язаний з певними аспектами існуючих методик, що не дозволяє визначити межі проблеми. До того ж у певних дослідженнях [7-8, 10] існують термінологічні неточності, що не дозволяють в повній мірі використати результати цих досліджень без суттєвих помилок. У цілому, існуючі дослідження, що пов'язані з визначенням можливостей військових формувань, проводились, як правило, в межах існуючих підходів із метою вирішення певних часткових проблемних питань. Однак існуючі виклики до бойового застосування військових формувань обумовлюють потребу у визначенні основних шляхів подальшого розвитку науково-методичного апарату визначення можливостей військових формувань, зокрема РВіА.

Метою статті є аналіз науково-методичного апарату визначення можливостей військових формувань, зокрема РВіА, що дозволить визначити основні шляхи його подальшого розвитку з урахуванням існуючих викликів.

Виклад основного матеріалу. У питаннях, що пов'язані з дослідженням можливостей військових формувань прийнято вживати термін “бойові можливості”. Однак існує декілька тлумачень - так у [12] “бойові можливості” визначаються як кількісні та якісні показники, які характеризують можливості підрозділів, частин (кораблів), з'єднань щодо виконання певних бойових завдань за встановлений час у конкретній обстановці. У [13] “бойові можливості” – це кількісні і якісні показники потенційної здатності військ (сил)

щодо виконання бойових завдань, розраховані для *типових* умов; характеризують здатність даного складу військ (сил) виконати певне бойове завдання у встановлений час у *конкретних* умовах обстановки. На думку авторів, більш зрозумілим та однозначним є варіант тлумачення, наведений в [12]. У тлумаченні приведеному в [13] не до кінця зрозуміло смислове навантаження “потенційної здатності” – здатність по своїй суті вже є потенційною. До того ж, не зовсім зрозумілим у тлумаченні є те, що показники, які розраховані для *типових* умов, повинні характеризувати здатність до виконання бойових завдань у *конкретних* умовах.

Одним із важливих питань використання в дослідження функціонування військових формувань понятійного апарату є плутання термінів “бойовий потенціал (спроможності)” та “бойові можливості”. Семантичний взаємозв’язок “спроможностей” і “можливостей” полягає у включенні терміну “спроможностей” в термін “можливості” як складової. Однак, виходячи з міркувань доцільності розподілу понятійного навантаження на означені терміни та необхідності встановлення чітких меж між ними для запобігання підміні сутнісного розуміння, пропонується встановити межі застосування означених термінів. Так, термін “бойові спроможності” пропонується застосовувати у випадку визначення здатності військового формування до виконання певного бойового завдання незалежно від умов його виконання. У той же, час під “бойовими можливостями” пропонується розуміти здійсненність певного бойового завдання військовим формуванням з урахуванням умов його виконання.

Існує декілька основних підходів до визначення можливостей військових формувань (далі *можливостей*) [7-9, 14-17]. Відмінність означених підходів між собою полягає у різних часткових цілях, які необхідно досягнути для визначення можливостей військового формування. Зважаючи на означене, та виходячи з вимоги необхідної достатності, можна класифікувати підходи до визначення можливостей за ознакою цілеспрямованості та розподілити їх на три групи. До першої групи пропонується віднести такі підходи, які базуються на приведенні військових формувань та зразків озброєння до еталонних [14-17]. До другої групи пропонується віднести підходи, які базуються на застосуванні імітаційного моделювання [16-17]. До третьої групи – підходи, що ґрунтуються на кількісно-якісному оцінюванні можливостей формування [7-9].

До першої групи відносяться підходи, які в більшій мірі були реалізовані в збройних силах Радянського союзу та мають місце і на теперішній час у багатьох країнах. Одними з найбільш поширених є методики оперативно-тактичних розрахунків (МОТР). У питаннях пов’язаних із визначенням можливостей військового формування МОТР базується на використанні нормативних коефіцієнтів, які прив’язані до військових формувань сталого складу і не можуть бути адекватно використані для формувань змінного складу, таких як незаконні збройні формування. До того ж зміна як кількісних, так і якісних характеристик формування призводить до появи суттєвих погрешностей при визначенні можливостей. Нажаль методика визначення нормативних коефіцієнтів для нових формувань не висвітлюється в МОТР [15]. Також у [14] прийнято визначати можливості з врахуванням лише засобів ближнього бою, що може бути використано лише в тому випадку, коли співвідношення усіх складових військового формування залишається незмінним. Однак, як свідчить досвід останніх збройних конфліктів, структури різноманітних військових формувань суттєво відрізняються від еталонних прийнятих в [2, 4, 5-6], тому і використовувати запропоновані коефіцієнти неможливо без суттєвих помилок.

Існуюча концепція реалізації можливостей формувань РВіА базується на максимізації (мінімізації) рівня показника (показників) результативності, приймаючи показники оперативності та ресурсоемності як нормативні величини. Однак, як свідчать результати аналізу бойового застосування РВіА в АТО [5-6], саме за рахунок врахування впливу оперативності та ресурсоемності вдавалось підвищити ступінь реалізації можливостей військових формувань РВіА. Таким чином, необхідно зауважити, що неврахування граничних меж взаємовпливу можливостей призводить до зниження ступеня їх реалізації.

Наступним викликом є приведення вогневих засобів та боєприпасів до розрахункових, що нівелює їх особливі характеристики. Як правило, вогневі засоби та боєприпаси створюються для виконання певних завдань та мають свої унікальні характеристики, що дозволяє їм максимізувати ефективність виконання цих завдань. Однак під час загального планування, відповідно до існуючої методики (МОТР), необхідно переходити до РВЗ та РБ, що не дозволяє визначати потребу у конкретних вогневих засобах та боєприпасах. Потреба у приведенні вогневих засобів та боєприпасів до

РВЗ та РБ виникає лише в тому випадку, коли відсутні засоби електронної обробки даних та достатньо велика кількість вогневих засобів та боєприпасів (армія, фронт). Зважаючи на існуючі умови застосування Збройних Сил України – відносно невелику кількість вогневих засобів (полк, бригада) та наявність обчислювальної техніки, використання методик, які базуються на визначенні РВЗ і РБ є малоефективним.

У [7] запропоновано науково-методичний апарат, який по суті є подальшим розвитком існуючої методики [МОТР]. Так у роботі уточнено терміни “бойові можливості” та “бойовий потенціал”, що по суті не змінює загальноприйнятого застосування означених термінів. Сутність запропонованого в [7] підходу полягає у використанні у якості показника вогневих можливостей своїх військ – ступінь зниження бойових можливостей, або ступінь зниження бойового потенціалу угруповання противника в результаті вогневого ураження, що на думку автора є логічним. Однак в якості показника ступеню зниження бойових можливостей угруповання противника в [7] запропоновано математичне очікування відносної величини безповоротних втрат, що зменшує критичність та чутливість означеного показника. Як свідчать результати аналізу останніх збройних конфліктів – частка завдань, що не пов’язана з безпосередніми фізичними втратами має тенденцію до зростання, а відтак і запропонований показник втрачатиме свою адекватність. Також особливістю запропонованого в [7] методичного апарату є можливість отримання значень величини безповоротних втрат по кожному з основних елементів угруповання противника, що, як зазначено в [7] дозволить уникнути помилок зведення втрат різних видів ЗС (родів військ) до деякого усередненого умовного показника. Однак відомо, що безповоротні втрати мають різний вплив на різні елементи угруповання. До того ж рівень безповоротних втрат має різний вплив на угруповання в залежності від його рівня (стратегічний, оперативно-тактичний, тактичний). Так в операції «Буря в пустелі», іракські підрозділи втрачали боєздатність при втратах на рівні 30 % причому угруповання іракських військ втрачали боєздатність уже при рівні втрат в 4-8 % [11], тобто значно меншому, ніж той, при якому втрачали боєздатність окремі підрозділи. Означене свідчить, що застосування однакових підходів на різних організаційних рівнях є неможливим.

Отже, існуючі підходи мають як переваги, так і недоліки. До переваги підходів першої групи можна віднести відносну простоту у

застосуванні. До недоліків, на думку автора, відносяться неможливість адекватного застосування при зміні організаційної структури формування, неврахування всієї сукупності можливостей військового формування, неможливість врахування можливостей нових зразків озброєння та боєприпасів.

Наступною групою підходів є підходи, що ґрунтуються на імітаційному моделюванні [16-17]. Здебільшого використання засобів імітаційного моделювання притаманне збройним силам США та країнам НАТО. Базовими документами, що регламентують застосування систем моделювання військового призначення, є інструкція голови командування начальників штабів збройних сил США CJCSI 85-10.01В від 17 березня 2010 року і директива міністра оборони США 5000.59 від 8 серпня 2007 року «Управління моделюванням в МО США». Аналогічний документ введений в дію в ОЗС НАТО в 2010 році.

Роботи щодо впровадження системи імітаційного моделювання проводяться в США з кінця 1970-х років – тоді була розроблена програма «Янус» – перша, у якій був використаний графічний інтерфейс. Вона застосовувалась у плануванні бойових дій у Панамі, на Середньому Сході, у Сомалі, Боснії та інших міжнародних конфліктних ситуаціях [14].

У 1997 р. було створено програму «Лівермо», що об’єднала та підсилила можливості двох попередніх програм – «Об’єднаної конфліктної моделі» (покрещеної версії «Янус») та «Об’єданого тактичного імітатора» [14].

1999 р. – система JCATS використовувалась для репетицій майбутніх бойових операцій у конфлікті в Косово, а також морською піхотою та ВМС США для планування та участі у навчаннях на території Сан-Франциско. У ході використання програма JCATS аналізувала дії фахівців та тестувала в реальному часі ступінь реалізації можливостей повітряних сил та артилерії [16].

До того ж у США та країнах НАТО засоби імітаційного моделювання розподіляються по організаційних рівнях. Так для дослідження можливостей відділення, взводу, роти застосовується програма Follow Me [18]. Для відпрацювання питань на рівні рота-батальйон використовується програма Battle Command [19]. Для рівня батальйон-полк-бригада-корпус – програма JCATS [20].

Останнім часом в США прийнята на озброєння система JWARS (Joint Warfare System - Система Об’єднаних Військових Дій). JWARS

призначена для всебічного аналізу ситуацій, що виникають в умовах глобальних і локальних військових конфліктів. Користувачами системи JWARS є підрозділи Міністерства оборони США, такі як Бойове командування, Об'єднаний штаб, Обслуговуючий відділ, Канцелярія радника по національній безпеці тощо. Система JWARS включає наступні розділи: оцінка ходу військових дій, аналіз достатності озброєних сил, оцінка вартості альтернативних силових структур, оцінка можливостей об'єднаних дій, зокрема, зіставлення результатів і витрат, визначення вимог до нових бойових можливостей, аналіз альтернативних систем зброї, зокрема, їх вартості і ефективності дії, аналіз альтернатив в плануванні і бюджеті [17].

JWARS дозволяє зімітувати взаємодію всіх існуючих родів військ і допоміжних служб в питаннях: командування, управління, зв'язку і прийняття рішення (C4), розвідки, виявлення і стеження (ISR), тактичної і стратегічної мобільності, тилу і постачання, охорони, вогневого ураження, наземних операцій, включаючи маневр, прямі і непрямі бої, морських і десантних операцій, повітряних і космічних операцій, спеціальних операцій, військових не бойових операцій, інформаційних військових дій [17].

Сутність роботи систем імітаційного моделювання полягає у створенні єдиної обстановки для посадових осіб органів управління з'єднань та об'єднань. Акцент робиться на імітацію бойових можливостей підрозділів, частин, з'єднань і об'єднань збройних сил, а результати моделювання представляються у вигляді графіків, схем (карт), таблиць. Крім того, системи моделювання бойової обстановки застосовуються в бойовій обстановці для пошуку оптимального рішення на бій (операцію).

До базових принципів, які лежать в основі систем моделювання бойової обстановки, належать: забезпечення економічної ефективності бойового застосування військових формувань; сумісність систем моделювання з існуючими автоматизованими системами управління військами і зброєю; сумісність систем моделювання різного рівня та призначення; захищеність систем моделювання від несанкціонованого впливу.

Продуктом діяльності систем моделювання бойової обстановки є синтезована (віртуальна) обстановка, що з достатнім ступенем точності відтворює оперативну обстановку. Вона є сукупністю реальних і віртуальних об'єктів, взаємодіючих в єдиному представленні навколишнього світу.

Основою синтезованої обстановки є комп'ютерні моделі сил (засобів). Це загальний термін, що позначає змодельовані об'єкти: військові формування, зразки ОБТ. Загальною рисою комп'ютерних моделей є реалізація їх поведінки у відповідності з тою, що складається обстановкою без безпосередньої участі людини.

До переваг підходів, які базуються на імітаційному моделюванні можливо віднести: імітаційна модель дозволяє описати процес, який моделюється з урахуванням такої кількості чинників, яка дозволить адекватно оцінити ступінь реалізації можливостей військовим формуванням; імітаційна модель має певну гнучкість варіювання структури, порядку виконання та параметрів системи, що дозволить врахувати взаємовплив загально операційних властивостей військового формування; застосування ЕОМ значно скорочує вартість та час дослідження.

До недоліків імітаційного моделювання можна віднести: рішення, що отримане з допомогою імітаційного моделювання, має частковий характер та адекватне лише для умов, заданих для цього моделювання, створення імітаційної моделі потребує значно більших затрат порівняно з підходами першої групи.

Підходи, що ґрунтуються на кількісно-якісному оцінюванні можливостей формування [7-9] за останній час лише набирають популярності, як в країнах колишнього Радянського союзу, так і в США та країнах Північноатлантичного альянсу. Сутність означених підходів полягає у визначенні можливостей військового формування спираючись не лише на кількісну складову (як в підходах, що базуються на приведенні військових формувань та зразків озброєння до еталонних) та частково якісну (як в підходах імітаційного моделювання, де враховується якість ОБТ та організаційної структури), а на врахуванні взаємопов'язаної сукупності кількісних та якісних характеристик. По суті означений напрям розвитку досліджень, пов'язаних із визначенням можливостей, є подальшим розвитком перших двох зазначених підходів.

Так у підходах кількісно-якісного оцінювання можливостей формування розглядається більш широка сукупність можливостей. У [7] для більш повного оцінювання можливостей військових формувань пропонується уточнити загальноприйнятну їх сукупність, доповнивши її розширеним переліком основних елементів, роль яких стала вирішальною в досягненні успіху операції (бою). До таких елементів сукупності можливостей

військових формувань пропонується окрім загальноприйнятих (вогневих, маневрених і ударних) додати нові: щодо управління, розвідувально-інформаційного забезпечення і захисту військ.

У [8] також запропоновані доповнення до сукупності можливостей військ, зокрема пропонується використовувати такі групи можливостей: забезпечення, управління, захисту та ураження. Також уточнені принципи ведення загальновійськового бою. Так принцип активності і рішучості дій в нових умовах припускає вибірковість дії на елементи бойової системи противника не тільки на всю глибину побудови його бойового порядку, але і протягом всього періоду часу, що є у противника на підготовку бою (бойових дій). Принцип узгодженого застосування всіх військ і засобів, що беруть участь в загальновійському бою, підтримку безперервної взаємодії повинен націлювати командирів і штаби на його організацію, підтримку і відновлення в найкоротші терміни з випередженням аналогічних процесів у військах противника. Рішуче зосередження зусиль у вирішальний момент на головних напрямках для виконання найважливіших завдань в сучасних умовах набуває нелінійного характеру, тобто воно не може остаточно завершуватись. Найважливіші завдання, вирішальний момент, райони і напрями повинні уточнюватися разом із зміною загальної тактичної обстановки в цілях зниження можливостей всіх складових бойової системи противника.

У [9] запропоновано порядок визначення оптимального варіанта плану вогневого ураження противника в умовах конкретного бойового завдання, що будучи покладеним в основу методик стратегічних і оперативнотактичних розрахунків, дозволить створити єдиний методичний апарат оцінювання ефективності комплексного ураження противника в операції (бою), базуючись на розрахунку можливостей військового формування по єдиному показнику – нанесеному противнику збитку.

Перевагами означеної групи підходів, на думку автора, є: можливість визначити рівень можливостей військового формування змінної структури, в тому числі і незаконних збройних формувань; врахування взаємовпливу загальноопераційних властивостей сил і засобів РВіА; врахування особливостей вогневих засобів та боєприпасів; можливість проведення загального, детального та безпосереднього планування використовуючи реальні кількісно-якісні характеристики військового формування.

До недоліків означеної групи можна віднести слабку розробленість питання.

Висновки. Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що існуючий науково-методичний апарат щодо визначення можливостей військового формування не дозволяє в повній мірі врахувати всієї сукупності означених можливостей. Найбільш перспективними підходами з означеного питання, які дозволять врахувати нові чинники, що набули актуальності за останній час, зокрема такі, як неможливість адекватно визначити рівень “бойового потенціалу”, неврахування взаємовпливу загально-операційних властивостей сил і засобів РВіА, нівелювання особливостей вогневих засобів та боєприпасів, є підходи кількісно-якісного оцінювання можливостей формування. Однак розробка нового науково-методичного апарату, пов'язаного із визначенням можливостей військових формувань, який би ґрунтувався на кількісно-якісному оцінюванні потребує суттєвих затрат.

Подальші дослідження пропонується присвятити визначенню сукупності можливостей військового формування для умов кількісно-якісного оцінювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Репіло Ю.Є. Вогневе ураження противника і бойове забезпечення при бойових діях у локальному конфлікті в умовах гірсько-лісної місцевості: Посібник / Репіло Ю.Є. – К.: НАОУ, 2001. – 56 с.
2. Майстренко О.В. Ураження незаконних збройних формувань підрозділами ракетних військ і артилерії: Посібник/ О.В.Майстренко та ін. – Львів: АСВ. 2013.– 171 с.
3. Стужук П.І. Досвід бойових дій ракетних військ і артилерії (польової артилерії) у війнах в Іраку в 1991 р. / П.І. Стужук // Воєнна історія. – 2004. – № 4. – С.75–86.
4. Майстренко О.В. Тенденції розвитку форм і способів застосування ракетних військ і артилерії у локальних війнах та збройних конфліктах останніх десятиліть / Майстренко О.В. // Матеріали доповідей науково-практичного семінару кафедри ракетних військ і артилерії “Перспективи бойового застосування ракетних військ і артилерії ЗС України”. – Львів: АСВ, 2013. – С. 8–12.
5. Тенденції розвитку ракетних військ і артилерії на підставі досвіду їх бойового застосування у воєнних конфліктах: матеріали науково-практичного семінару. – К.: НУОУ, 2011. – С. 28–35
6. Майстренко О.В. Тенденції розвитку форм і способів застосування ракетних військ і артилерії у локальних війнах та збройних конфліктах останніх десятиліть: Матеріали доповідей науково-практичного семінару кафедри ракетних військ і артилерії “Перспективи бойового застосування

- ракетних військ і артилерії ЗС України”. – Львів: АСВ, 2013. – С. 8-12
7. Брюзгин Е.Л. К вопросу о боевых возможностях группировок войск в общевойсковой операции (бою) / Брюзгин Е.Л. // Военная мысль. – 2007. – № 10. – С. 9–13
 8. Троценко К.А. О реализации боевых возможностей тактической группировки войск / Троценко К.А. // Военная мысль. – 2008. – № 6. – С. 70–75
 9. Методика оценки боевых возможностей группировок войск в целях обоснования решений по строительству и применению ВС // Военная мысль. – 2009. – № 12. – С. 14–22
 10. Калиновский О.Н. Об оценке огневых возможностей войск в операции / Калиновский О.Н. // Военная мысль. – 1996. – № 5. – С. 52–56
 11. Шульгин В.Е. О критериях огневого поражения объектов и группировок войск в операции / Шульгин В.Е., Фесенкою.Н.// Военная мысль. – 1997. – № 6. – С. 58–64
 12. Военный энциклопедический словарь / Редкол.: А.П. Горкин, В.А. Золотарев и др.. – М.: Рипол Классик, 2002. – 1664 с.
 13. Советская военная энциклопедия. Том 1 / Под гл. ред. А.А. Гречко. – М.: Воениздат, 1976. – 640 с с ил.
 14. Оценка эффективности огневого поражения ударами ракет и огнём артиллерии. – СПб.: Галейя Принт, 2006. – 424 с.
 15. Чудаков Ю.В. Основы оценки эффективности огневого поражения противника силами и средствами РВ и А Сухопутных войск / Ю.В. Чудаков. – М.: МО СССР, 1990. – 64 с.
 16. Hartman, Deputy Director, Readiness and Training, OSD. «New Modeling and Simulation Coordination and Management Structure», Congressional Leadership Summit, 2007. – 120-123 p
 17. Sokolowski J. A., Banks C. M. Modeling and Simulation Fundamentals: Theoretical Underpinnings and Practical Domains. – John Wiley and Sons, 2010. – 437p.
 18. Jim Lunsford. Настанова по грі Follow me / Jim Lunsford, John Duquette – Kansas City: "Decisive-Point", 2010. – 39 с.
 19. Battle Command Users Guide / Massachusetts: "MAK Technologies", 2010. – 254 с.
 20. JCATS Simulation Users Guide Version 10 / California: "CUBIC APPLICATIONS", 2010. – 464 с.

Стаття надійшла до редакції 19.08.2015

Майстренко А. В., к.воен.н.

Кафедра ракетних військ і артилерії командно-штабного інститута застосування військ (сил) Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, Київ

Анализ научно-методического аппарата определения возможностей формирования ракетных войск и артиллерии

Резюме. Стаття присвячена аналізу існуючого науково-методического апарату оцінки можливостей воїнського формування, визначенню найбільш перспективних підходів, які дозволяють урахувати існуючі виклики до бойового застосування воїнських формувань, зокрема такі, як неможливість адекватно визначити рівень «бойового потенціалу», неврахування взаємодії загальних операційних характеристик сил і засобів ракетних військ і артилерії, нівелювання особливостей вогневих засобів і боєприпасів.

Ключевые слова: науково-методический апарат; можливості воїнських формувань; ракетні війська і артилерія.

A. Maistrenko, Ph.D

Command and Staff Institute of troops (forces) of the National Defence University of Ukraine named after Ivan Chernykhovskij, Kyiv

Analysis of scientifically-methodical approach of determination of possibilities of formings of rocket forces and artillery

Resume. The article is devoted an analysis existing scientifically methodical approach of determination of possibilities of the military forming. To determination of the most perspective approaches which will allow to take into account existent calls to battle application of the military formings, in particular such, as it is adequate to define impossibility level of “battle potential”, not account cross-coupling of general operating properties of forces and facilities of rocket forces and artillery, leveling of features of fire weapons and live ammunitions.

Keywords: scientifically-methodical approach; possibilities of the military formings; rocket forces and artillery.